Larteh

El **larteh** (o **gua** o **late**) és una llengua guang meridional que parlen els lartehs a la regió Oriental de Ghana. Hi ha entre 74.000 (2003)[1] i 97.000 parlants de larteh.[2] El seu codi ISO 639-3 és **lar** i el seu codi al glottolog és **lart1238**.[3]

Larteh	
Altres noms	**Gua**, **Late**, **Lete**
Tipus	llengua i llengua viva
Parlants	
74.000 (2003, ethnologue)[1] 97.000(joshuaproject)[2] principalment a regió Oriental i regió Volta	
Parlat a	Ghana
Autòcton de	regió Oriental
Classificació lingüística	
Níger-Congo Atlantic-Congo Volta-Congo Benue-Congo Llengües kwa Llengües nyos Llengües potou-tanos llengües tanos llengües guangs llengües guangs meridionals Larteh	
Codis	
ISO 639-3	lar (http://www-01.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=lar)
SIL	**lar**
Glottolog	lart1238 (http://glottolog.org/resource/languoid/id/lart1238)
Ethnologue.com	lar (http://www.ethnologue.com/language/lar)
IETF	lar

Contingut

Família lingüística
Situació geogràfica i pobles veïns
Història
Sociolingüística, estatus i ús de la llengua
Referències
Bibliografia
Enllaços externs

Família lingüística

El larteh és una de les llengües guangs meridionals. Les altres llengües que, segons l'ethnologue i el glottolog formen part d'aquest subgrups de les llengües tanos que formen part de les Llengües nigerocongoleses, les llengües kwa són: l'awutu, el cherepon i el gua. Totes aquestes llengües es parlen a Ghana.[4] Segons el glottolog el cherepon,el gua i el larteh són llengües gua Hill Sud que, juntament amb l'awutu, formen el grup de les llengües guangs meridionals.[3]

Situació geogràfica i pobles veïns

El territori larteh està situat al sud dels cherepons, a l'est de al ciutat d'Adwaso, a la regió Oriental.[1] Viuen en una zona muntanyosa.

Segons el mapa lingüístic de Ghana de l'ethnologue, el territori larteh és una petita zona al nord-est d'Accra, pel camí cap al riu Volta per l'interior. Els lartehs són veïns dels cherepons que viuen al nord, dels dangmes que viuen a l'est, dels ga que viuen al sud i dels àkans que viuen a l'oest.[5]

Història

El líder Gyedu Nkansa va liderar els guangs des de l'antic Sudan fins a la zona en què viuen en l'actualitat passant per Tombuctú.

Sociolingüística, estatus i ús de la llengua

El larteh és una llengua vigorosa (EGIDS 6a): tot i que no està estandarditzada i no té escriptura, és utilitzada per persones de totes les edats i generacions tant a la llar com en l'àmbit social en tots els àmbits i la seva situació és sostenible.[6] Els lartehs també parlen l'àkan.[1]

Segons el joshuaproject, els guans i els cherepons parlen el larteh com a segona llengua.[2]

Referències

1. «Larteh, a language of Ghana (http://www.ethnologue.com/language/lar)». ethnologue. [Consulta: 16 març 2015].
2. «Language: Larteh (http://joshuaproject.net/languages/lar)». joshuaproject. [Consulta: 16 març 2015].
3. «Language: Larteh (http://glottolog.org/resource/languoid/id/lart1238)». glottolog. [Consulta: 16 març 2015].
4. «South Guang (http://www.ethnologue.com/subgroups/south-guang-0)». ethnologue. [Consulta: 16 març 2015].
5. «Mapa lingüístic de Ghana. El larteh és el número 69 (http://www.ethnologue.com/map/GH)». ethnologue. [Consulta: 16 març 2015].
6. «Larteh in the Language Cloud (http://www.ethnologue.com/cloud/lar)» (en anglès). ethnologue. [Consulta: 16 març 2015].

Bibliografia

- Johnson, Bruce C. 1973. *Language use at Larteh, Ghana: a sociolinguistic study of a bilingual communit*y. Evanston: Universitat del Nord-oest. 314pp.
- Yebuah, Victoria. 1997. *Aspects of the syntax of Larteh*. Trondheim : Departament de Lingüística, Universitat Noruega de Ciència i Tecnologia (NTNU). 115pp.
- Stewart, John Massie. 1966. *Awutu, Larteh, Nkonya and Krachi, with glosses in English and Twi.* (*Comparative African wordlists*, 1.) Legon:Institut d'Estudis Africans (IAS), Universitat de Ghana. 103pp.
- Akrofi-Ansah, Mercy. 2013. *Expressing property concepts in Leteh (Larteh)*. A: *Ghana Journal of Linguistics* 2. 23-40.
- Johnson, Bruce C. 1978. *Stable triglossia at Larteh, Ghana*. A: *West African journal of modern languages* 3. 128-136.
- Johnson, Bruce C. 1973. *Language use at Larteh, Ghana*. Evanston : Universitat del Nord-oest
- Ansah, Mercy Akrofi. 2009. *Aspects of Lete (Larteh) grammar*. Universitat de Manchester.

Enllaços externs

- Larteh al multitree (http://multitree.org/codes/lar)

Obtingut de «https://ca.wikipedia.org/w/index.php?title=Larteh&oldid=24224983»

La pàgina va ser modificada per darrera vegada el 24 jul 2020 a les 00:45.

El text està disponible sota la Llicència de Creative Commons Reconeixement i Compartir-Igual; es poden aplicar termes addicionals. Vegeu les Condicions d'ús. Wikipedia® (Viquipèdia™) és una marca registrada de Wikimedia Foundation, Inc.